

Людмила Балдич, Василь Царук
Рівненський державний аграрний коледж

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОПТОВИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

Створення оптових продовольчих ринків (ОПР) в Україні було викликане необхідністю сформуванню нову ринкову схему товароруху, яка була б здатна забезпечити скорочення втрат сільськогосподарської продукції, підвищити її якість, сприяти формуванню ринкових цін.

Споживчий ринок України залишається ринком деформованої структури попиту внаслідок низької платоспроможності більшості населення, ринком товарів низької якості. На внутрішньому ринку відбувається процес витіснення вітчизняної продукції імпортованими товарами. Цей процес часто призводить до монополізації окремих сегментів внутрішнього споживчого ринку іноземними виробниками.

У ланцюгу «виробник – оптовик – роздрібний продавець – споживач» не було тривалих, стабільних зв'язків. Поява на ринку сільськогосподарської продукції неорганізованих посередницьких структур, багаторазовий перепродаж товарів цими структурами призводили до завищення цін. Торгівля сільськогосподарською продукцією в основному ґрунтувалася на особистих контактах учасників ринку, переважали бартерні форми розрахунку. У більшості товаровиробників не було навичок та умінь знаходити вигідні умови для реалізації своєї продукції.

Оптовий продовольчий ринок – це підприємство, метою діяльності якого є створення необхідних умов для здійснення операцій з купівлі-продажу сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, укладення торговельних угод.

Необхідність формування ОПР в Україні обумовлена:

- ліквідацією централізованої системи планування і розподілу товарів, порушенням зв'язків між товаровиробниками і споживачами;
- необхідністю формування структури виробництва відповідно до вимог споживача;
- необхідністю прискорення руху продукції та скорочення втрат на шляху від виробника до кінцевого споживача;
- труднощами збуту продукції вітчизняних товаровиробників; значним зростанням товарообмінних операцій сільськогосподарською продукцією та продуктами її переробки;
- необхідністю створення умов для здійснення належного державного ветеринарного і санітарно-епідеміологічного контролю;

– необхідністю поліпшення якості продукції, що пропонується споживачеві, та підвищення рівня його обслуговування: створення умов для контролю щодо відповідності продукції вимогам стандартів; обробка та сортування продукції перед надходженням її на ринок; продаж за стандартною вагою чи в стандартній упаковці тощо;

– збільшенням імпорту продуктів харчування;

– появою на ринку неорганізованих посередницьких структур, які здійснюють багаторазовий перепродаж продукції, що призводить до підвищення роздрібних цін на продовольчі товари.

Формування мережі оптових продовольчих ринків створює вигоди для багатьох учасників. Для споживачів – своєчасне забезпечення дешевшими та якісними продуктами харчування, ринковою інформацією; для товаровиробників – створення однакових умов для виходу на конкурентний ринок; прискорення чи спрощення порядку просування продукції до споживача; забезпечення попиту на продукцію; збереження робочих місць; концентрація підприємницької діяльності в одному місці; для фермерів і власників особистих підсобних господарств – можливість продавати дрібні партії через оптового покупця; для оптовиків, які реалізують продукцію на ринку – збільшення кількості оптових покупців; користування послугами ринку без додаткових капітальних витрат на створення своїх складів; зниження ризику; можливість порівняння цін і якості товарів, що пропонуються конкурентами, і встановлення реальних ринкових цін на свою продукцію; можливість вибору своєї спеціалізації; налагодження комерційних зв'язків із солідними покупцями; для оптовиків, які закупають продукцію на ринку – можливість порівняння цін та якості товарів, що пропонуються різними продавцями (товаровиробниками та оптовиками); можливість вибору за принципом «ціна – якість – обсяг закупівлі»; зниження ризику бути обманутим чи закупити неякісну продукцію; налагодження комерційних зв'язків із великими торговельними компаніями і виробниками; для інвесторів – можливість вкладення інвестицій під гарантії місцевих органів влади.

У Рівненській області розпочалося створення оптового ринку сільськогосподарської продукції ОРСП «Шелен». Загальна вартість будівництва 17,3 млн. дол. США, основою створення є трьохстороння угода про співпрацю. Учасниками створення стали Рівненська обласна державна адміністрація, компанія «Шелен», проект «Агроінвест».

На території оптового продовольчого ринку планується розташування торговельного центру; мережі приміщень і споруд для доробки і забезпечення режимного зберігання продукції, зокрема, сховища, склади, сортувальньо-пакувальні лінії, обладнання для охолодження продукції, спеціальний транспорт.

Створення ОПР у Рівненській області знаходиться на початковому етапі – вирішено питання землі, завершено підготовчі роботи, ведеться будівництво.

Учасникам торгів планується надавати послуги, зокрема:

- транспортування продукції на ринок, якщо продавець не має свого транспорту; надання місць для стоянки автотранспорту;
- надання послуг з навантаження-розвантаження транспортних засобів; надання вагово-вимірального обладнання, спецодягу, інвентарю;
- створення умов для здійснення державного і санітарно-епідеміологічного контролю;
- забезпечення учасників торгів засобами зв'язку і протипожежної безпеки;
- зберігання продукції в заданих режимах; утилізація нереалізованої продукції.
- створення умов для укладення угод купівлі-продажу сільськогосподарської продукції та продукції її переробки;
- самостійна закупівля, зберігання і відвантаження сільськогосподарської продукції;
- надання достовірної інформації про кон'юнктуру ринку та якість товарів; організація реклами послуг ринку і продукції продавців;
- зберігання товарно-матеріальних цінностей і документів осіб, які торгують; організація охорони об'єктів ринку;

Для надання послуг на оптовому продовольчому ринку буде створено сервісні підрозділи: розрахунково-фінансовий, інформаційний, юридичний, консультаційний, готельного господарства, транспортний, контролю за якістю продукції. Більшість послуг є платними і формують доходи оптового продовольчого ринку.

Вигоди держави від створення мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні є очевидним. Це підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, прозорість ринку, контроль за цінами, якість продуктів харчування, наповнення бюджету та оптимізація витрат, посилення конкуренції на споживчому ринку, швидке просування продукції до споживачів, створення нових робочих місць і, як наслідок, підвищення рівня життя населення.

Література

1. Копитець Н.Г. Особливості функціонування оптових продовольчих ринків у зарубіжних країнах // Науковий вісник НАУ. – 2007. – Випуск 110. Частина 1, С. 130-134.
2. Копитець Н.Г. Сутність і значення інфраструктури аграрного ринку // Економіка АПК. – 2008. – № 12, С. 121-123.

3. Саблук, П. Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П.Т. Саблук..// Економіка АПК : Міжнародний науково- виробничий журнал. – К.: 2005. - №11. - С. 4-12.

4. Федорчук О.М. Щодо функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції / О.М. Федорчук // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2008. - №2. – с.70-75.

Оксана Бардин
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Однією із проблем, що виникають перед аграрними підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти.

Успішність фінансово-господарської діяльності аграрного підприємства, безумовно, залежить від стабільності його грошових позицій. Наявність на підприємстві обігових коштів у достатній мірі є запорукою нарощення активів, підвищення рівня рентабельності, ліквідності і, як результат, забезпечення фінансової рівноваги та платоспроможності. Збалансування рівня оборотного капіталу досягається шляхом аналізу наявних грошових коштів, визначення обсягів їх надлишку чи дефіциту і проведення заходів для врівноваження та оптимізації грошових потоків.

Грошовий потік можна визначити, як сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані із відусобленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями) [5, с. 57].

Щоб діяльність підприємства була ритмічною слід навчитися регулювати як величину, так і напрямки грошових потоків. Ефективне та уміле управління грошовими потоками може забезпечити збалансування надходжень і витрат грошових коштів підприємства. Адже управління грошовими потоками є важливою ланкою фінансової політики, складовою фінансового менеджменту, що охоплює всю систему управління підприємством. Від якості управління грошовими потоками залежить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його фінансово-господарської діяльності.